

PALÓC PARNASSZUS

Turczy István

Szomszédolás

Február. Odakinn globális havazás, idebenn lokális nyüglődés – egy ausztrál költő rímes versének fordításán piszmogok már jóideje. Csöng a telefonom. Nem hiszek a fülemnek. „Szervusz, Pista! Ne haragudj, amiért ilyen sokáig tűnődtem...” Pál József az, a Palócföld főszerkesztője. Majd féléves csipkerózsika-álmából ébredvén eszébe jutottam. Na, de nem ezért szeretjük, gondolom, és gondolok még mást is, de ő mondja tovább, rajta van a mondás, nincs mese, figyelni kell.

Így utólag, visszapörgetve beszélgetésünk tekercsét. Fodor András szökken az eszembe, ez a drága ember, a legutolsó nagy irodalmi hídverő, aki az Astoria kávézójában egy (két-há) vasárnap délelőtt megtanított kétféleképp figyelni: praktikusán és irodalomtörténetileg. Azt mondta, ha literátorral vagy más megemlékezésre érdemesíthető kaszkapakerülővel diskurálok, a napi érdekű civil ügyeket, gyors elintéznivalókat és személyes kéréseket helyezzem a nyelvem hegyére és ha összegyűlt néhány, nyomjam őket, mint a rágógumit, a fogamhoz. Ellenben ha az illető generális irodalmi kérdésekről nyilatkozik, pályatársakra emlékezik vagy kultúrpolitikusokat szidalmaz, akkor minden egyes információt erőteljes nyomással küldjek fel a szájjpadlásomra.

Most azon kapom magam, hogy András módszerét gyakorlom: a „Kolléga” szavainak kisebb részét a nyelvhegyről előre, a nagyobbik részt pedig felfelé nyomkodom. Ennek bizonyítására álljon itt a szájjpadlásomra ragasztott szövegrész párlata.

Kolléga azt mondja, lennék-e vendég parnasszusilag – és persze kicsit turczilag is – az áprilisi Palócföldben. Vendég, mert vendégnek lenni jó, csak nézni és hallgatni mint „Sweeney a fülemülék között” (fordította Fodor András – megint és azértis), ha már szomszédok vagyunk. Itt megint kétfenekű a példatár. Szomszédok följrajzilag, ugye, mert Zugló és Salgótarján csak egy köpés (rá az M3-asra, aztán balra fel a Karancsnak), és vendég lexikonilag, elvégre Pal-, Par-, az irodalmi értesítőkből egymás után következnek – nem egymásból, de a szomszédolás tényére „árnyékot vetni nem tehet”.

Kolléga azt mondja, sei so gut, emlékeznél meg nógrádi kötődéseidről, ha palóc nem is vagy, földed azért vagyon arrafelé, meg miegymás. Rükverc: már pörgetem is az idő kerekét, saját rémületekre fotót találok tíz évvel korábbi önmagamról, midőn a Madách-pályázat

szépirodalmi kategóriájának első díját félszerény mosollyal átveszem. Mell ki, has be. Több a haj és göndörebb. A fotóst hibáztatom persze, ki a feleségem nemkülönben – ideális ágense a bűnbakképzésnek. Pörög a kerék, újabb fotó. Rajta Pál Jóska, Béla (főszerk.h. anno) és Gáspár Gyuri, minden kulturális minisztériumok örökös tagja, kollégám a Köpeczi-érából, barátom a jelenből. Mosolygunk, de nem a csúízes, hanem az unicums fajta (esetleg vodkás, még valószínűbb, hogy mind a kettő), fontosságunk kellő tudatában, hisz kurátorok vagyunk. Az asztalon kézirat-dombok és Palócföld-példányok jól láthatóan (a véletlen a legjobb rendező!). Erről annyit, hogy díjakat osztani jó, hozzá pénzt adni még jobb, keveset kevésbé és nekünk utóbb az jutott, de mi nem hőköltünk vissza, szilárdan álltunk a vártán kétszer is, merthogy (a jó elnyeri méltó büntetését!) a következő évben is nekünk jutott a kurátori megbízatás.

Nincs több fotó. Maradtak a képtelen történetek a kultúrpolitikai kurzusok centrifugális és -petális erejéről, a tanácsok, majd önkormányzatok irodalomszeretetéről, az adott szó „súlyáról”, az időszaki kanosszárkról és a pénz Sargasso-tengeréről.

Hát igen. Jóska még mindig mondja, rajta van a mondás, nincs mese, most már figyelniem kell magamra is. Nem ígérhetek csak úgy össze-vissza. Nem is ígéretetek, de azt betartom. A Parnasszus szerzőit levélben kérem, seien so gut, ajánlanák fel a folyóiratnak elküldött írásaikat a vendégszámba. A válaszokból látom: becsülete van a Palócföldnek. Az író emlékező fajta; nem feledi a jobb éveket, amikor őt is hívták, keresték, írtak róla errefelé. Az író reménykedő fajta is: túlélésre játszik, bízik a nemrosszabb jövőben és a jó címre, időben elküldött honoráriumban. Mindezekből következően: az író csak esztétikai mércével mér. Erre van beállítva a sublere.

Az én subleremről most egy szót se. Úgysem jutnék szóhoz, mert a Kolléga még mindig mondja. A pontos címét és új telefonszámát. Kontaktálni kell, ha már imígyen összeszűrtük a levelet. Végül azt kéri, írjak valamit az összeállításról is. Eszemben sincs. A szerkeszmosdatás minősített esete lenne, ha belefognék. Szerkesztőkollégám itt elhallgat. Mintha fellelegezne. A rövidke csönd fölerősíti a jóérzést: most már ketten tudjuk azt, hogy ezen a ponton végetér a szerkesztő keze és innen már a művek beszélnek. És minden egyes sor önmagát védi meg

A pesti aszfaltnak válaszolhat-e görbeország romló vidéke? Legszívesebben hosszadalmas tanulmányt és terjengősséggel álcázott emlékezést írnék mindarra (válaszul), amit a jeles kolega (– az elmúlt évtizedek terméke, kiveszőben lévő szava) elkövetett. Nem tehetem. Édesanyám – nyugodjék békében – heves ifjúkoromban arra tanított: „Kisfiam! A vendég szavába soha nem szólunk bele.” Mire én (akkor): „De hát olyanokat mond...!” Mire jólelkű, emberismerő szülőanyám: „Akkor se.”

Vagyis marad megörökíttetlenül számos szép rendezvényünk, valóban élményt jelentő találkozásunk a fogadóképz helyiekkel.

Görbeország – befogadó ország...

Isten éltesse minden vendégünket! (– a szerk.)